

ÄLDREOMSORGSPLAN 2025-2040

INRIKTNING 65 ÅR OCH ÄLDRE
AVDELNINGEN VÅRD OCH OMSORG

SKARA

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	4
Metod och tillvägagångssätt.....	4
Omsorgsnämndens mål och vision.....	4
Demografi och behov	5
Kvalitet.....	7
Värdegrund.....	7
Framtidens omsorg.....	7
Nära vård	9
Kommunal hälso-och sjukvård.....	9
Samverkan.....	10
Biståndsbeslut	11
Hemvård.....	11
65+ boende.....	11
65+ boende i Skara kommun.....	11
Särskilt boende.....	12
Korttidsplatser.....	14
Övriga verksamheter	15
Dagverksamhet	15
Demens	15
Anhörigstöd	15
Frivilligstöd	15
Öppen mötesplats	15
Personal / Kompetensförsörjning / Utbildning	16
Äldreomsorgslyftet	16
Folkhälsa.....	17
Hållbar utveckling och miljöaspekter	17
Krishantering	17

Dokumenttyp Plan	Giltighetstid 2024-09-30	Beslutande instans Kommunfullmäktige	Antagen 2015-02-23 § 7
Antagen med stöd av lag Kommunallagen	Revisionsdatum 2017-02-27, 2019-09-30, 2022-09-26	Dokumentansvarig Avdelningschef Vård och omsorg	Uppföljningsansvar Omsorgsnämnden
Gäller för Skara kommun			

INLEDNING

En viktig politisk fråga för Skara är hur samhället ska möta och hantera behoven från en växande äldre befolkning. Kommuninvånare som är 80 år och äldre kommer att öka i antal, leva längre och vara friskare än tidigare generationer med nya krav, behov och förväntningar.

Äldreomsorgen utgör en stor del av den kommunala välfärden och det är viktigt att kvalitén för de äldre säkras och förbättras. Under kommande år krävs analyser, breda diskussioner, samverkan, strategiska beslut, planering och åtgärder för att möta utvecklingen på bästa sätt.

Det ska finnas en känsla av trygghet och meningsfullhet för alla omsorgstagare. Äldreomsorgen i Skara ska bedriva god och säker vård samt omsorg med kompetenta medarbetare.

För att klara det behöver omsorgsförvaltningen satsa på kompetensutveckling och aktivt marknadsföra vård- och omsorgsarbetet. Vidare behöver omsorgsförvaltningen satsa på att verksamheterna inom äldreomsorgen ska vara en attraktiv arbetsplats som främjar hållbara scheman och innovativa lösningar. Förvaltningen behöver ständigt omvärldsbevaka utvecklingen som sker inom området, både nationellt, regionalt och lokalt.

Genom att använda digital teknik ökar kompetensen och möjligheter för utveckling av nya insatser/vård- och omsorgstjänster. Exempel på insatser som utvecklar individers egna förmågor att klara sin vardag, är till exempel läkemedelsautomater och möjlighet till digitala tillsynsbesök. Den digitala kompetensen medför även möjlighet att handla online samt att samtala digitalt.

Inom förvaltningen finns en vilja att ta till vara möjligheter för att möta framtidens ökade förväntningar och behov. En utgångspunkt för verksamheterna inom äldreomsorgen är att den ska inriktas på att den äldre ska känna välbefinnande och ges möjlighet till inflytande över de insatser som ges.

METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Omsorgsnämnden har beslutat att Äldreomsorgsplanen ska revideras vartannat år. Planen ska omfatta ett längre tidsperspektiv. Denna reviderade plan sträcker sig som längst till år 2040.

Arbetet med planen utgår till stor del från tidigare Äldreomsorgsplan som reviderades maj 2022 och har bland annat uppdaterats med SCB:s senaste demografiprognos.

Omvärldsbevakning har skett genom dialog med Skaraborgs kommuner, samt inhämtande av nationell statistik och demografiutredningar från SKR (Sveriges kommuner och regioner). Kommunala pensionärsrådet, ledningsgrupperna inom omsorgsförvaltningen och även omsorgsnämnden har tagit del av äldreomsorgsplanen under remissrunda, med möjlighet till inspel och åsikter.

OMSORGSNÄMNDENS MÅL OCH VISION

Omsorgsnämndens mål och vision är att ge alla medborgare förutsättningar för en bra livssituation. Alla ska ha rätt till trygghet, vård och omsorg när man blir äldre. Omsorgsnämndens verksamheter skall ständigt utvecklas och förbättras med omsorgstagaren i fokus.

OMSORGSNÄMNDEN SKA

- medverka till gemenskap, integration och delaktighet
- bidra till att skapa goda och trygga levnadsförhållanden
- arbeta för att bibehålla, utveckla och återvinna individens förmågor.

Målsättningen med denna äldreomsorgsplan är att synliggöra förutsättningarna och möjligheterna för en god och säker vård samt omsorg för kommunens invånare.

Den visar på att Skara kommuns äldreomsorg står inför en del förändringar och belyser ett antal utvecklingsområden.

DIAGRAM: BEHOV AV NYA SÄRSKILDA BOENDEPLATSER MED RAK UPPRÄKNING +80, -1% PER ÅR, 2% PER ÅR

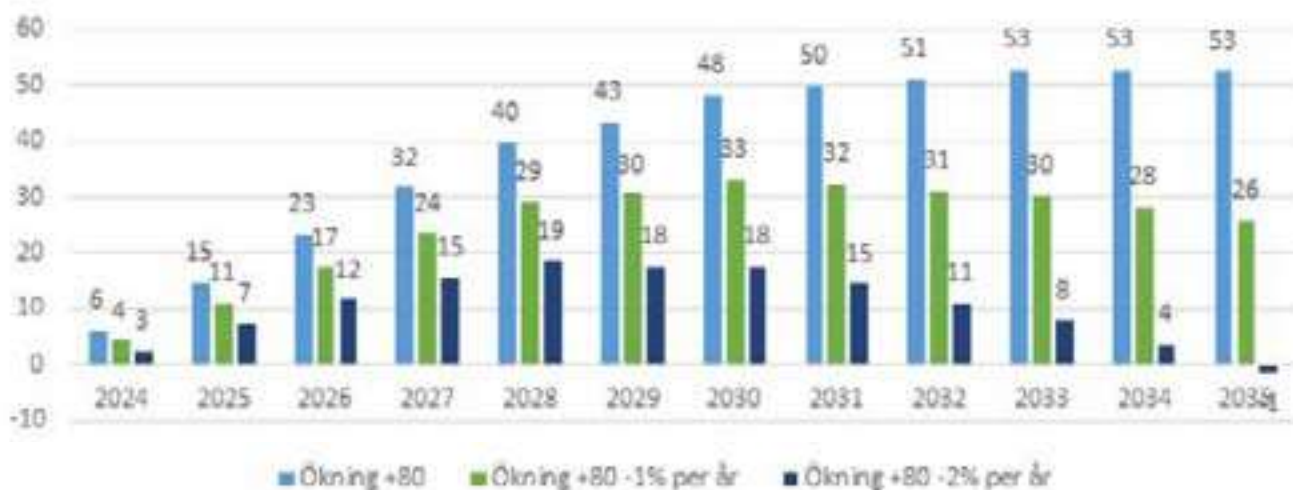
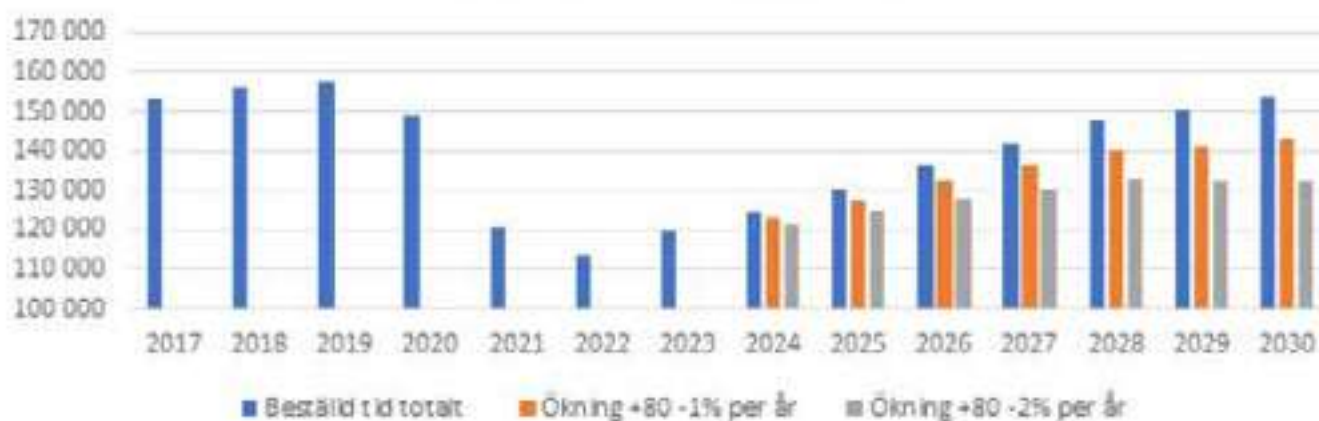

DIAGRAM: BESTÄLLD TID HEMVÅRD, MED RAK UPPRÄKNING, MINSKNING MED 1 & SAMT MINSKNING MED 2%

I Skara är man i genomsnitt 87 år då man flyttar in på ett särskilt boende. Utvecklingen i riket sett över en längre tid visar på att färre personer bor på särskilda boenden och att den genomsnittliga vårdtiden ligger på ca 2 år. Ca 17 % av invånarna i Skara som är över 85 år bor i dag på ett av kommunens särskilda boenden och ca 16 % av kommunens invånare över 80 år har hemtjänstinsatser.

Skara minskade under flera år antalet särskilda boendeplatser och i stället utökades hemvården. Det har inneburit att kommunen i förhållande till riket har haft en mer omfattande hemvård och färre särskilda boendeplatser. Den utökning av platser som skedde i samband med att Teglagården stod färdig i kombination med den minskning av efterfrågan på hemvård som vi såg under pandemiåren har gjort att relationen mellan hemvård och särskilda boendeplatser har förändrats.

Som planen visar är det många faktorer att ta hänsyn till för att bedöma behoven framåt. Vi ser att de nya platserna på Teglagården ganska snabbt fylldes och att vi nu har en kortare kö. Demografiberäkningar i kombination med olika antaganden om förbättrad hälsa och minskat behov visar på ett behov av särskilda boendeplatser år 2030 på mellan ytterligare ca 20-60 platser. Då det kan finnas en risk att stå med för många platser görs bedömningen att ett särskilt boende om ca 35 platser bör planeras till 2030 och att en ny utvärdering får göras längre fram om ett eventuellt ytterligare särskilt boende kan behövas.

FRAMTIDENS OMSORG - DIGITALT, NÄRA OCH INDIVIDUELLT

Digitalt först – där det är möjligt

Genom att använda digital teknik ökar kompetensen och möjligheter för utveckling av nya insatser / vård- och omsorgstjänster. Insatser som utvecklar individers egna förmågor att klara sin vardag, att använda digitala tjänster såsom att handla online, kommunicera med nära och kära eller med andra. Ny insatser förändrar verksamhetens arbetssätt.

Antalet äldre ökar och det är brist på arbetskraft inom vård och omsorg. Kompetensförsörjningen är en utmaning. Digitalisering, en metod för verksamhetsutveckling där digitala lösningar används för automatisering eller innovation, och välfärdsteknik är en möjlighet för att bibehålla kvalitet och service. I verksamhetsutvecklingen rekommenderas att användarna involveras under hela processen för att säkerställa att lösningarna möter målgruppens behov. Att använda digitalteknik handlar om att utveckla nya arbetssätt och mindre om att hantera teknik.

Omställningen behöver ske snabbare och därför är omsorgsnämndens strategi att digitala välfärdstekniska lösningar erbjuds som förstahandsalternativ där det är möjligt.

För att strategin digitalt först ska bli en framgång så ska förvaltningen arbeta med att stärka förutsättningarna:

- Ett aktivt arbete med att skapa acceptans för välfärdstekniska lösningar hos kommunens invånare
- Att driva ett systematiskt förändringsledningsarbete som möjliggör förändrade arbetssätt med digital teknik.
- Att nyttja nationella befintliga ramavtal och nya som tas fram av Adda inköpscentral.
- Att använda och kravställa på välfärdstekniska lösningar så att de följer nationella standarder.
- Att anmäla behov och anskaffa välfärdstekniska lösningar via länssamarbetet digitala hjälpmedel i samverkan.
- Att medverka i utredning om trygghetscentral i kommunal regi
- En förvaltning av omsorgens system och digitala teknik.
- Att etablera Skaras välfärdsteknikstruktur för att säkerställa att välfärdsteknik blir en naturlig del av omsorgens insatser.
- Ett aktivt arbete med informationssäkerhet och skydd av personuppgifter.

Skara kommuns omsorgsförvaltning har antagit överenskommelsen Handslaget där breddinförande av vissa välfärdstekniska lösningar är ett av de initialt prioriterade områdena. Erbjudandet är en av flera inom den kommungemensamma kraftsamlingen som samordnas av SKR koncernen. Visionen är "Världens mest innovativa och omtänksamma välfärd". Strategi och förutsättningar är kommunens åtagande i erbjudandet.

SAMVERKAN

En viktig del i äldreomsorgens verksamhet är samverkan med många olika aktörer.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Arbetar med omfattande förändringsarbeten som ska utveckla regionen inom olika områden. Dessa områden är exempelvis:

- Utveckla och stärka den nära vården, alltså den vård som invånare och patienter behöver ofta
- Koncentrera viss sjukhusvård för bättre kvalitet, säkerhet och tillgänglighet
- Öka användningen av digitala vårdtjänster så att patienterna kan bli mer delaktiga
- Fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling

Utvecklingen av den nära vården är det som påverkar kommunen mest och innebär att det ska bli möjligt för fler omsorgstagare med komplexa vård- och omsorgsbehov att få vård i det egna hemmet i stället för på sjukhus. Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård innebär ett gemensamt utvecklingsarbete för både slutenvården, primärvården och kommunerna. Denna utveckling ställer stora krav på omsorgsnämndens verksamhet och förutsätter ett tätt samarbete med såväl primärvården som specialist-sjukvården.

VÅRDSAMVERKAN SKARABORG

Vårdsamverkan Skaraborg är en samverkansgrupp mellan Skaraborgs Sjukhus, Primärvården, Folk-tandvården, Habilitering & Hälsa och Kommunal-förbundet Skaraborg. Skaraborgs kommunalförbund arbetar sedan vidare med övergripande frågor genom Västkom som är ett samarbete mellan de fyra kommunalförbunden och dessa fyra förbund representerar de 49 kommunerna i Västra Götaland.

Gruppens syfte är att nå en effektiv vårdsamverkan i frågor som berör samtliga parter. Målet är att omsorgs-tagare ska uppleva vårdinsatserna som en helhet utan gränser.

En samverkansgrupp inom Vårdsamverkan är geriatrik, demens och palliativ vård. I denna grupp arbetar man med mobil närvård, medicinska vård-planer, vård i livet slut, strokevård, demensvård och läkemedel. Skaraborg ligger i framkant när det gäller utvecklingen inom dessa områden och har stått som modell för införandet av mobil närvård i hela regionen. Skaraborg är indelat i tre närvårdsområden, Norra, Södra och Västra området. Närvårdens koordinatörer stödjer det lokala arbetet. Skara ingår i Västra området.

Vårdvalet innebär fler aktörer på området som leder till ett ökat behov av samverkan med fler vårdgivare än tidigare. Samverkan behöver också ske på olika nivåer i verksamheten, både på organisatorisk nivå genom avtal, men också på individnivå i planeringen kring den enskilde.

VÅRD OCH OMSORGSCOLLEGE

Samverkan på utbildningsområden sker t ex genom Vård- och Omsorgscollege via Skaraborgs kommu-nalförbund. Samverkan sker även med högskolor där omsorgsnämnden erbjuder praktikplatser till sjuksköterskeelever.

CIVILSAMHÄLLET

Civilsamhället i form av både individer och organisationer är viktiga samverkanspartner för äldreomsorgen då de medverkar i olika forum och viktiga frågor, till exempel Röda korset, Kommunala pensionärsrådet och Skara Senior.

Under de senaste åren har civilsamhällets roll som samverkanspartner blivit allt tydligare. Idéburna offentliga partnerskap (IOP) har framträtt som en modell när offentliga och idéburna aktörer ska lösa samhällsutmaningar tillsammans. IOP är ett nytt sätt att utforma och genomföra välfärdstjänster som bygger på relationsmodeller istället för transaktions-modeller. Ett sådant samarbete är uppstartat i Skara mellan omsorgen och mötesplats Planeten.

BISTÅNDSBESLUT

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden enligt Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap. 1 §. De insatser som beviljas ska ge en skälig levnadsnivå för individen. Biståndet ska utformas i samråd med den enskilde så att det stärker hans resurser att leva ett självständigt liv. Alla insatser enligt lagen är frivilliga.

När man behöver stöd och hjälp av kommunen ansöker man om det hos en biståndshandläggare som hanterar ansökan och fattar beslut om du har rätt till hjälp (bistånd) eller inte.

HEMVÅRD

Hemvård är ett samlingsnamn för hemtjänst och hemsjukvård där hemtjänst är den vanligaste insatsen inom äldreomsorgen.

Hemtjänst beviljas till omsorgstagare som har behov av stöd och hjälp för att klara sin vardag i det egna hemmet. Hemtjänstinsatserna är biståndsbedömda utifrån SoL och kan bestå av insatser som personlig omvårdnad, av- och påklädning, förflyttningar, hjälp vid måltider och egenvård. Insatserna kan även vara av servicekaraktär såsom hjälp med städ, tvätt och inköp. Medarbetare i organisationen för hemtjänst utför insatserna och gör även vissa sjukvårdande insatser som delegerats av legitimerad personal.

För att klara den demografiska utvecklingen måste omvårdnadspersonalen arbeta mer flexibelt och effektivt.

I omsorgsförvaltningen finns det 5 hemvårdsområden med var sitt geografiskt område, en nattpatrull och demensteam som arbetar över hela kommunen. Det finns också en hemvårdsgrupp som jobbar mer centrerat med stöd i det egna hemmet vid kognitiv svikt. Omvårdnadspersonalen inom hemvård arbetar i team med andra yrkesprofessioner för att ge en trygg och säker vård i hemmet.

Kontinuitet skapar trygghet för omsorgstagaren och bidrar till en god arbetsmiljö för personalen. När kontinuiteten mäts tittar vi på att det är samma personal som kommer och att de utför hjälpen på liknande sätt. Omsorgsnämnden har beslutat att målet för kontinuitet ska ligga på 12 personer. Medelvärdet på kontinuiteten i Skara ligger under 2024 på 15 personer. Motsvarande för Västragötalandsregionen och riket ligger på 16 personer för år 2023.

Trygghet och säkerhet för hemvårdens omsorgstagare är faktorer som omsorgsnämnden anser vara viktiga för en fungerande hemvård vilket mäts i en nationell enkät.

DEN EGNA BOSTADEN

De egna bostäderna som finns i Skara är i stor utsträckning byggda under 60- och 70-talet och är inte anpassade till äldre personer och deras behov. Det innebär ibland svårigheter för Skara kommuns äldre att bo kvar i sina hem, när vårdbehoven utökas. Bostäderna behöver vara utformade så att äldre kan ha en fungerande vardag i sin bostad. Det behöver vara enkelt att ta sig till och från bostaden för att komma till affärer, sköta tvätt och hygien, delta i samhällslivet och nå sjukvården.

65+ BOENDE

För att kunna flytta in i ett 65+ boende i Skara kommun krävs:

- Att man är minst 65 år.
- Att man upplever otrygghet i sitt nuvarande boende.
- Att man är folkbokförd i Skara kommun vid inflyttning.

65+ BOENDE I SKARA KOMMUN

- Stinsen – Centralt beläget i Skara med 48 lägenheter fördelade på två huskroppar. Här finns gemensamhetslokaler som skapar möjligheter för social samvaro.
- Husaren – Beläget i Axvall med 38 lägenheter.
- Frejan – Centralt beläget boende med närhet till personal, matsal och gemensamma aktiviteter.
- Viktoria punkthus – Tre stycken lägenhetshus belägna vid Viktoriasjön i Skara.

Under 2025 kommer Centrubostäder i Skara AB att ta över ansvaret för Frejan och Viktoria punkthus. Utbyggnad av fler 65+ boenden borde kunna minska behovet av särskilda boendeplatser.

KORTTIDSPLATSER

Korttidsvistelse och växelvårdsplats beviljas enligt socialtjänstlagen för personer som har ett omfattande omvårdnadsbehov eller är i behov av rehabilitering efter sjukhusvistelse eller i väntan på annan boendeform. Korttidsvistelse eller växelvård kan även beviljas till omsorgstagare för att avlasta anhöriga, eller vid vård i livets slut.

2025 kommer det att finnas 19 korttidsplatser på Viktoriagården. Behovet av korttidsplatser kan påverkas av tillgången på särskilda boendeplatser.

PERSONAL – KOMPETENSFÖRSÖRJNING – UTBILDNING

Medarbetarna är den viktigaste resursen i en god och kvalitativ vård och omsorg. Det kräver utbildade och engagerade medarbetare. För att möta framtidens behov behövs en strategi för personalförsörjning likaväl som en kompetensförsörjningsplan. Kraven på kompetens kommer att öka allt eftersom vården flyttas från regional till kommunal regi och det blir allt viktigare med medicinsk kompetens. Samtidigt som behovet är en allt högre andel yrkesutbildade råder det brist på utbildad personal inom de flesta områden inom vård och omsorg. Den demografiska utvecklingen tyder på att bristen på personal kommer öka i takt med att efterfrågan blir allt större.

Personalen inom vård och omsorg består huvudsakligen av undersköterskor, legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och enhetschefer.

Omsorgsförvaltningen har utbildningskrav vid anställning. För att få en tillsvidareanställning som omvårdnadspersonal krävs lämplig gymnasieutbildning utifrån yrkesroll. Det har också krävts andra anställningar i form av vårdbiträden då tillgången till utbildade undersköterskor till och från är låg.

I dagsläget genomförs en utredning genom AKR-använd kompetens rätt, på alla särskilda boenden. Syftet med utredningen är att kategorisera alla uppgifter som omvårdnadspersonal utför på ett särskilt boende, vilket i sin tur kan leda till effektivare arbetssätt och rekrytering.

För anställning som sjuksköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut krävs legitimation i yrket. För anställning som enhetschef krävs högskoleutbildning eller erfarenhet som arbetsgivaren anser lämplig.

Det är en utmaning att rekrytera undersköterskor, specialister och enhetschefer. Omsorgsnämnden behöver aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare.

- Kompetensförsörjning är ett prioriterat område inom äldreomsorgen.
- Implementera karriärstegen vars syfte är att möjliggöra för medarbetare till att utveckla sin kompetens.
- Rätt bemanning
- Heltid som norm
- Kompetensstärkning i yrkessvenska

För att klara framtidens kompetensförsörjning behöver nämnden arbeta för att göra omsorgens yrken mer attraktiva. Skara kommun arbetar förvaltningsövergripande med politiska uppdrag genom Arbetsmarknadsgruppen för att lösa kompetensförsörjningsbehoven de kommande åren. Förvaltningen fortsätter med att marknadsföra äldreomsorgens yrken, få ett ökat samarbete inom ramen för Vård- och omsorgs-collage och högskolornas utbildningar samt fortsätta med ledarskapsutbildningar.

Hela samhället ställer om arbetssätt, hjälpmedel och kommunikation utifrån digitaliseringens möjligheter och omsorgsförvaltningen arbetar för att utveckla äldreomsorgens alla delar med stöd av digitaliseringen.

Inom digitaliseringsområden behöver arbetet med att erbjuda välfärdsteknik fortsätta med oförminskad kraft. En av utmaningarna ligger i att vi tillvaratar den personal som vidareutbildar sig inom välfärdsteknik och andra specialistutbildningar då vi ser ett ökat behov av den arbetskraften inom vårddyrkena.

ÄLDREOMSORGLYFTET

Statsbidraget Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge en ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid.

Vård och omsorg har under åren 2020-2025 statsbidrag för att personal ska kunna höja kompetensen inom äldreomsorgen. Satsningen omfattar utbildning till undersköterska respektive specialist-undersköterska. Under dessa år har 40 stycken påbörjat en utbildning och 25 stycken har läst klart hela utbildningen.

TUSEN ÅR HAR GJORT OSS KLOKA.
NU VÄXER VI FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID.

SKARA

SKARA.SE